

Večernik

Leto III. (X.), šte. 110

Maribor, četrtek 16. maja 1929

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaš po tarifu
Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Izenačenje zemljiškega davka

Je s samim zakonom o neposrednih davkih bilo pač izrečeno na papirju, za dejansko izvedbo izenačenja pa je manjkala cela vrsta predpogojev, v prvi vrsti pa statistika katastralnega čistega donosa za vsa država, na katerega podlagi je zakon uveden. Treba je torej predvsem določiti čisti donos vsake parcele in vsake kulture v državi. To delo je prevzela generalna direkcija katastra, pod katere vodstvom posluje posebna komisija. Direktor generalne direkcije katastra, vseučiliški profesor g. Stanoje Nedeljković, je te dni novinarjem podal izjavo, v kateri slika dozajne rezultate dela te komisije, težkoče, na katere zahteva, in nekatere zanimivosti iz dozajnih izkušenj.

Z ozirom na stanje katastra imamo v državi troje področij: Hrvatsko s Slavonijo iz Vojvodino ter Slovenijo in Dalmacijo, kjer je že obstojal kataster z določenim katastralnim donosom; Bosno in Hercegovino, kjer je obstojal kataster, a ne na podlagi čistega donosa, temveč na podlagi katastralne vrednosti zemljišča, za gozdna zemljišča pa katastralni čisti donos; končno Srbijo, Južno Srbijo in Črno goro, kjer katastra sploh ni bilo in kjer so imeli poseben davčni sistem za zemljišča, ki so bila klasificirana v pet davčnih razredov. Vse te razne sisteme je treba sedaj prevesti na sistem katastralnega čistega donosa, ki je bil sprejet v novi zakon, ker ga je že poprej imela večina držav in ker je najpravičnejši za določanje davka.

Komisija je pri svojem delu ugotovila, da so bili katastralni čisti donosi v Sloveniji in Dalmaciji pod Avstrijo preostrog ocenjeni v primeri s Hrvatsko in Slavonijo. Ugotovilo se je n. pr., da je neki okraj v Sloveniji visoko v planinah imel višji katastralni donos nego najplodnejši kraji Bačke. To se je sedaj popravilo. Tudi se je vzelo v poštev, da so se v mnogih krajih, zlasti ob mejah ekonomske razmere radi nove državne meje silno spremenile in da so mnogi kraji, ki so n. pr. poprej ekonomsko gravitirali v Budimpešto, izgubili svoja najboljša tržišča. Drugi kraji zopet so prišli v slabše razmere radi spremenjenih prometnih prilik. Vse to se je izravnilo. Pri določanju novega katastralnega čistega donosa se je na podlagi mnenja strokovnjakov določilo na Hrvatskem 10, v Vojvodini troje, v Sloveniji četvero in v Dalmaciji troje vzornih okrajev in na podlagi primerjave so se določili tipi raznih področij, v katere se je razdelila vsa zemlja. Določeni kat. donosi za vsako občino so se dostavili dotičnim občinam na vpogled in so imele občine pravico pritožbe v 10. dneh. Pritožb je bilo veliko iz vseh krajev, zlasti iz Slovenije.

V Bosni in Hercegovini je bilo tre-

Strašna katastrofa v Clevelandu

OGENJ IN STRUPENI PLINI V BOLNICI. — PRETRESLJIVI PRIZORI. — 90 BOLNIKOV, ZDRAVNIKOV IN BOLNIČARK MRTVIH.

NEVYORK, 16. maja. Včeraj popoldne se je pripetila v poslopju klinike splošne bolnice v Clevelandu katastrofa, ki je imela strašne posledice. V kletih klinike, kjer je tudi rentgenološki oddelek, je nastal vsled kračnega stika požar, ki se je nenavadno naglo razširil in objel kmalu nato tudi skladišče za kemikalije. Pri vnetju kemikalij so se razvile ogromne množine strupenih plinov. V bolnici, v kateri je bilo 366 bolnikov, je nastala nepopisna panika. Plamen je švigal vsepovsod. Bolniki, ki so se skušali rešiti, so se zastrupljeni zgrudili. V nekaj minutah so bili številni prostori bolnice v ognju. Odigrali so se pretresljivi prizori. Bolniki in bolničarke so skakali skozi okna, a so obležali na tleh mrtvi s polomljenimi udi in zastrupljenimi pljučami. Reševalna dela so bila vsled nenavadno težkih

plinastih oblakov zelo otežkočena. 14 zdravnikov in bolniških sester je zbežalo na streho, da se rešijo pred plinom. Nesreča pa je hotela, da je požar silnil tudi skozi betonsko streho, nakar se je podstrešje z velikim hrúščem zrušilo na spodnja nadstropja, pri čemur so bili vsi tamkaj ležeči bolniki direktno zmleti. Tudi vsi zdravniki so bili mrtvi. Gasilci so mogli nastopiti le s plinskimi maskami. Šele čez dve uri se jim je posrečilo ogenj lokalizirati. Na razvalinah se jim je nudil grozen pogled. Mrtvi bolniki so ležali na kupe po hodnikih, naplhnjeni od strupenih plinov. Rešene so prepeljali v druge bolnice, vendar pa je malo upanja, da bi jih mogli ohraniti pri življenju, ker so skoro vsi težko zastrupljeni. Od 90 našdenih trupel so jih mogli dosedaj identifikirati 78.

Zeppelin odletel v Ameriko,

FRIEDRICHSHAFEN, 16. maja. Točno ob 5.58 zjutraj je startal zrakoplov »Graf Zeppelin« s 40 mož posadke in 8 potniki za drugi polet čez Atlantsko morje. Pred startom se je pripetil komičen incident. 18letna Mary Pierce, hčerka ameriškega magnata, se je hotela na vsak način peljati z zrakoplovom. Zasigurala si je tudi kabino. Toda njena mati je poslala potem dr. Eckenertju pismo, v katerem mu je sporočila, da ne dovoli hčerki vožnje. Mary Pierce pa je bila že v zrakoplovu, ko se je njena mati z avtom pripeljala po njo, čeprav prepozno. »Graf Zeppelin« je visel namreč že na zadnjih 2 vrveh in se kmalu nato dvignil v višave. PARIZ, 16. maja. »Graf Zeppelin« je ob 10.10 dopoldne v višini 700 m letel nad Lyonom in krenil potem v jugozapadno smer.

MOSKVA, 16. maja. Vsled nalivov v zadnjih dneh so Volga in njeni pritoki prestopili bregovi. Pri Nižnem Novgorodu je poplavljenih 300 vasi in naselbin. Posevki so uničeni. Več tisoč ljudi je brez strehe. Sovjetske oblasti so odredile mobilizacijo seljakov od 18. do 45. leta, da pomagajo pri popravljanju nasipav. Pri Rbinsku je dosegla Volga 12 m nad normalo.

ba rešiti problem, kako preiti od sistema katastralne vrednosti zemljišča na sistem kat. čistega donosa. Rešitev problema je tem težavnejša, ker je pojem kat. vrednosti vedno odvisen od ponudbe in popraševanja in ima zemlja iste kvalitete v raznih krajih različno vrednost. Problem se je rešil tako, da so se po Bosni in Hercegovini poiskali takšni »cenilni okraji«, ki po razmerah odgovarjajo raznim okrajem po Hrvatskem, v Slavoniji in Dalmaciji. Povsod se je našla povprečna vrednost donosa, ki se je primenila na konkretne slučaje in je bila tako ustvarjena baza za prehod v novo stanje. Rezultat je ta, da bo zemljiški davek v teh dveh pokrajinah mnogo manjši, nego je bil dozaj.

Največ dela je bilo v Srbiji, kjer zemlja sploh ni bila izmerjena in se ni vedelo, pod kakšno kulturo je ko-

Mariborski občinski svet

Sinoči se je nadaljevala v torek zvečer prekinjena seja mariborskega občinskega sveta. Referent finančnega odseka, podžupan dr. Lipold je uvodoma sporočil, da je obč. svet za nabavo zlate rektorske verižice za ljubljansko univerzo votiral 10.000 Din. Verižica bo imela tudi en člen z grbom mesta Maribora. Na predlog odseka je občinski svet odgodil otvoritev nove ulice v Melju, ker ni nujno potrebna. Pogajanja za povečavo mestnega pokopališča na Pobrežju s posestniki sedanjih parcel glede podpisa predkupne pravice so uspela. V svrhu premestitve trga za slamo in seno iz sredine mesta h klavnici, je bilo kupljeno Hoffmannovo posostvo v Tattenbachovi ulici. Sklenjeno je tudi bilo, da se nabavi nova tehtnica za Din 142.000. Strankam, ki stanujejo v stanovanjih, katera je komisija spoznala za nehigijska, bo najemnina znižana na minimum. Nabavilo se bo novo dvigalo za gramoz, stroški pa se bodo krili z izkupičkom od ptujski hiralnici prodanega voza. Občina je naklonila maturantom mariborske gimnazije kot prispevek za ekskurzijo 1000 Din. Iz prebitka lanskoletnega kredita za kanale se bo letos dogradilo kanal v Vrbanovi, Gajevi in dr. Rosinovi ulici. Gradnja bo stala Din 260.000, dočim bo graditev ka-

je zemljišče. Niti vasi niso bile razmejene. Je tam nad 7000 vasi, gen. direkcija katastra pa je vzela v opis 2435 političnih občin. Katastralni organi so utrdili meje občin, jih točno popisali in izračunali njih površino. Delalo je na tem 179 strokovnjakov geometrov. Akti, ki so jih izdelali geometri samo v predhodnih delih, so napolnili 42 vagonov. Paralelno s tem je bila izvršena klasifikacija zemljišč in kultur. Parcel je nad 22 milijonov. Dozaj je delo izvršeno v 1700 občinah.

Dela se torej bližajo koncu. Izdelana bo na ta način trajna baza za pravično oceno donosa zemljišč, višina davka pa se bo lahko regulirala s premeno davčne stopnje na zemljišča. Zanimivo je, da bo po dozajnih ugotovitvah skoro polovico zemljiškega davka plačala Vojvodina, drugo polovico pa vsa ostala država.

nalov v Magdalenski in Koseskega ulici veljala Din 89.000, podaljšek kanala do Počehovskega potoka pa Din 86.000. — Glede zgradbe nove stanovanjske hiše oz. zgradbe nove sirotišnice je odsek predlagal, da se naj zgradi s kreditom 2.500.000 Din nova mestna sirotišnica, stara sirotišnica v Slovenski ulici pa preuredi v stanovanja. Poročilu referenta je sledila dolga debata, vendar pa ni prišlo do definitivnega sklepa. Gradbeni urad je dobil nalog, da do prihodnje seje prouči, koliko zasilnih stanovanj bi se z ra., oložljivim denarjem lahko zgradilo in koliko bi bila najemnina teh stanovanj, ako bi se upoštevala tudi amortizacija gradbenih stroškov. Ob 20. uri je župan zaključil javno sejo.

V tajni seji, ki je trajala nad eno uro, je občinski svet sklenil, da nakupi gozdne parcele od Twicklovih dedičev, vrtnice parcele škofa dr. Tomažiča, a v Delavski ulici parcele raznih manjših posestnikov. Ta zemljišča je občina nabavila v svrhu oddaje manjših parcel interesentom, ki se hočejo v svrhu gradnje lastnih stanovanjskih hiš poslužiti ugodnosti 80% garancije mestne občine. Za stavbne parcele so zaprosili profesor dr. Zgeč, magistratni uradnik Josip Heinrich, poštni uradnik Franjo Klasinc in strojevodja Anton Obreka. Nekaterim interesentom so bile dovoljene 80% garancije pod običajnimi pogoji. Za ortopedično telovadbo za leto 1928 so bile določene nagrade. Športnemu klubu »Železničar« je občinski svet odklonil prošnjo za odpis stroškov. Za gostilničarsko nadaljevalno šolo bo izplačala mestna občina znesek, ki je predviden v proračunu. Mestnim voznikom se radi podražanja sena zviša voznina, toda le za toliko, da skupni izdatki ne prekoračijo postavke v proračunu. Mestni uslužbenci pripravljajo na Pohorju kolonijo. V svrhu izvedbe načrta je občinski odbor dovolil garancijo Din 700.000 pod pogojem, da si mestni uslužbenci ustanovijo zadrugo, ki bo predstavljala enako visoko jamstvo. Naknadno zahtevano doplačilo za izkop kanalov v Melju je bilo odklonjeno. V zadevi direktne avto zveze Gradec—Maribor, ki jo želi uprava avstrijskih železnic, da se želi ugoditi pod pogojem popolne pravice reciprocitete. Radi mraza letošnje zime dobijo monterji pri mestnem električnem podjetju 14dnevno mezdo kot nagrado. Revizijsko poročilo o Mestni hranilnici je občinski odbor vzel na znanje.

Sledilo je poročilo o oddaji del za kopališče na Felberjevem otoku. Stroški kopališča, ki bo imelo bazen za plavalce, bazen za neplavalce in posebej bazen za otroke, so predvideni na tri in pol milijone Din. Ker pa je na razpolago trenutno samo en milijon stotisoč Din, se bo izvršil samo del v načrtu predvidenih naprav. Zgradil se bo bazen za neplavalce, bazen za otroke in polovica kabin. Radi izpeljanih uličnih kanalov je zgraditev kopališča postala zelo nujna, ker so dose-danja kopališča v mestu nerabna.

V bazenih se bo voda nekoliko ogrela in filtrirala. Ker je gradnja kopališča treba pospešiti, so bila dela sinoči oddana tvrdki Šlajmer in Jelenc, ki bo na Felberjev otok zgradila tudi most v gradbene svrhe, a ga bo kasneje prepustila mestni občini. Gradnja mostu bo stala 70.000.— Tudi ostala dela so bila na sinočni seji oddana raznim obrtnikom: mizarska Potočniku, kleparska Karbi, steklarska Kovačiču, slikarska Škofu in pečarska Heričku. Tvrdka Šlajmer in Jelenc se je obvezala, da izvrši dela deloma do 1. junija, deloma do 1. septembra. Nato je bila zaključena tajna seja. Prihodnja seja občinskega sveta pa bo sklicana že za prihodnji teden.

Prvi temelji svobodnega našega šolstva v Mariboru

TEŽKE URE NAŠIH UČITELJEV PRI PREVZEMANJU NEMŠKIH ŠOL PRED DESETIMI LETI. — ZASMEHOVANJE OD STRANI NEMŠKI VZGOJENE ŠOL SKE MLADINE.

Omenili smo že, da izide v teli dneh v zvezi s proslavo desetletnice preustrojenja slovenskega šolstva v mariborski oblasti posebna spominska knjiga, z naslovom »1919—1929. Deset let drž. slovenske osnovne in meščanske šole v Mariboru«, ki naj poda v kratki, a zato tem jasnejši obliki verno sliko velikega dela takratnih preoblikovalcev šolskega sistema bivše Štajerske. K spisu so prispevali kratke informativne članke vsi znani delavci na šolskem polju, ki so na ta ali oni način sodelovali pri tem znamenitem, za bodočnost naroda in države gotovo najpomembnejšem aktu. Bežne so te skice, skope v besedi in samohvali, a so baš za to tembolj žive priče velike ljubezni učiteljskega stanu do naroda, kateremu je bilo treba na pekočih tleh mariborskih ustvariti vse potrebne pogoje za nadaljno duhovno rast v svobodni državi.

Naj v naslednjem podamo nekatere ugotovitve iz peres piscev samih, da more tako tudi naša širša javnost dobiti vsaj nekaj utisov iz dela onih težkih ur prvih let svobodnega obstoja naše domovine!

Kakšno je bilo šolstvo pred desetimi leti v Mariboru in njegovi okolici?

Dr. L. Poljanec, dejanski reorganizator našega obmejnega šolstva, ugotavlja sledeče: »Prevzeli smo žalostno, tuje pogoje, ki ga je bilo treba od tal prenoviti, pregraditi. Prevzeta naloga ni bila lahka, najtežja je bila gledé osnovnega šolstva v Mariboru. Vse šole in mestni šolski svet v Mariboru so prepletale kakor verige trdne vezi prejšnjega sistema, ki so se opirale razen tega še na veljavne zakone. Tu ni zaleglo, če si iztrgal en člen in ga nadomestil z drugim. Vse je bilo treba raztrgati in v praznini graditi iznova. — V prvih mesecih leta 1919. sem v skruti sobi ljubljanske vladne palače sestavljal odlok o namestitvah učiteljev na mariborskih osnovnih in meščanskih šolah. Odloki so izšli meseca marca. Novi upravitelji osnovnih in ravnatelji meščanskih šol so dobili brzogovorna povelja, da takoj nastopijo svoje službe ter prevzamejo uradne posle. Šli so mirno kakor vojaki in nastopili. — Mnogo so trpeli, nič meni tožili, zato njihovega velikega truda ne morem dostojno opisati.«

Kako se je prevzem šol v Mariboru izvršil?

Na to vprašanje nam odgovarja članek »V težkih dneh«, kjer najdemo sledeča značilna mesta: »In ko so v bližini pokali topovi in so se naši nasprotniki po tihem in tudi prav na glas veselili, kako jo bomo zopet odkurili, smo sklicali (šolsko) deco in pričeli s poukom. Mislim, da je bilo tedaj nam bolj tesno v srcih nego šolskim otrokom, ki so bili nahujskani in se nas niso preveč bali. — Ko sem stopal s tovarišem po stopnicah, so drveli razvajeni dečki gor in dol in naju veselo pozdravljali s »Heil!« V neki šoli so nadomestili ta pozdrav s pesmijo »Die Wacht am Rhein«. Zopet drugje je lahko slišal učitelj ali učiteljica pozdrav: »Die windischen Lehrer kommen!« ali pa: »Na, die werden bald gehen, wie sie gekommen sind!« — Dogodili so se celo slučajni odkriti upor. — Še zanimivejšo sliko nemško-šovinističnega načina vzgoje slovenskih otrok nam nudi sledeči primer iz Studencev: »Že na hodnikih je vladal neznošen krik in vik. Ko pa so učitelji vstopali, zlasti v višje razrede, jih je sprejelo huronsko vpitje in žvižganje, tako da so se presenečeni spogledovali. Z razdvojenimi čustvi so se polagoma porazgubili vsak v svoj razred in začeli svoj križev pot s slovenskim očenašem! — Dekleta so bila kričava, razposajena, očitno nahujskana in sploh brez vsake discipline. Iz njihovih oči je sevalo nezaupanje in odpor. Po šolskih tablah so se pojavljali izzivalni napisi in risbe. Na slovenska vprašanja niso hotela odgovorjati ali pa si čul odgovor: »Ich verstehe nicht!« — »Zgodilo se je (v Krčevini!), da so učenci prejšnje nemške šole vdrli ob prostem dnevu v svoje bivše razrede, pa so odnesli vse, kar se je dalo

odnesti. Nahujskali so jili nasprotniki novih razmer, češ, da bodo slovenski učitelji požgali, kar je nemškega! Le s težavo je dobil šolski upravitelj uplenjene predmete nazaj.« —

Kulturna slička iz nekdanjega Pobrežja.

Ob prevzemu šole ni bilo posebnih težkoč. Nemško učiteljstvo je bilo prepričano, da se Slovenci ne bodo držali. O tem so prepričali tudi učence, kar dokazuje jasno sledeči dogodek: »Herr Lehrer, in geh p...« Učitelj pouči učenca, kako spodobno zaprosimo na stran, pa mu zabrusi drugi v obraz: »Ist net der Müh wert, die Lehrerin hat uns eh gsogt, daß sie nach an Monat zruck kommt, und die Bindischen berden laufen!« Ko je šel upravitelj po prevzemu šole v Maribor, je srečal pred šolo gručo pobalnikov, ki so bili v živahnem pogovoru. Na uho mu je udaril sledeči pogovor: »Du, bast bos: Der bindische Oberlehrer, der verfluchte Hund, ist schon do!« Paglavac gotovo ni slutil, da je bil tisti »verfluchte Hund« poleg.

Podali smo nekaj značilnih odstavkov gori omenjene spominske knjige, da bodo naši širši slovenski javnosti podali živo sliko šolskega ambijenta, ki ga je našlo slovensko učiteljstvo v Mariboru in okolici v prvih mesecih l. 1919., kamor ga je postavila trdna volja šolskih reorganizatorjev naših z naloge, vzvišeno sicer, a polno bridke odgovornosti: udariti prve temelje za zgradbo svobodne narodne šole v svobodni narodni državi. Kako je to nalogo naše učiteljstvo izvršilo, nam pokažejo vsi ostali članki, ki govorijo o zgodovinskem razvoju sleherne šole v Mariboru in okolici. Šele tu se do vseh podrobnosti razvije pred nami slika vsega ogromnega dela prevrednotenja duhovnosti naše mladine v kratki dobi desetih let.

Dolžnost našega občinstva je, da poplača svojemu učiteljstvu ves trud s tem, da njegovo delo spozna iz knjige same, da ga preceni po zaslugi, in mu za bodočnost zagotovi vso svojo moralno oporo pri vzvišenem njegovem poklicnem delu v blagor mariborske mladine, te zelene, razcvitajoče se veje na narodovem telesu našem. Kajti le dobra šola in zaveden, v duhovnost usmerjen dom moreta iz rodu najmlajših ustvariti nekaj še boljšega nego sta nam dajala doslej žalostna preteklost in nemirna, še neustaljena sedanost!

Zbori

Revija nove zborovske glasbe. Peti letnik št. 2. Ureja Zorko Prelovec, izdaja in zalaga pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani.

Vsebina glasbenega dela: V. Mirk: Nageljček (moški zbor); V. Ukmar: Lisica-tatica (mešan zbor); Dr. A. Schwab: Vlak (mešan zbor); J. Pavčič: Zdravica (narodna); Oh kaj se boš jokala (narodna-mešana zbor).

Vsebina književnega dela: Dr. P. Kozina: A. Medved in njegovi učenci; V. Mirk: Tržaška Glasbena matica; Iz naših organizacij in društev; Listnica uredništva in uprave. Uprava »Zborov« je poslala ta zvezek le onim naročnikom, ki so poravnali vsaj polovico naročnine za leto 1929.

Štev. 3 »Zborov« izide v kratkem času za drugo in prinese velezanimivo novo V. Adamičevo zborovsko delo »Saljivke«, suite v treh delih za mešan zbor a capella na 30 straneh.

Pevskim društvom in zborom, pevcem, pevkam in vsem ljubiteljem glasbe, priporočamo, da s čim številnejšimi naročitvarji podpro »Zbore«. Letna naročnina za Jugoslavijo Din 50. List se naroča po dopisnici na upravo »Zborov«, pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani.

Nalezljive bolezni v Mariboru.

Od 8. do 14. maja sta bila prijavljena mariborskemu mestnemu fizikatu od nalezljivih bolezni samo 2 slučaja oboletosti za škrlatinko.

Mariborski in dnevni drobiž

Nerednosti pri pogrebnem zavodu

Mariborski župan g. dr. Juvan je izdal o nerednostih pri mestnem pogrebnem zavodu sledeče pojasnilo:

Z ozirom na različne vesti, ki se prenašajo v mestu radi nereda pri pogrebnem zavodu, sporočam javnosti, da se je izvršila koncem aprila 1929 natančna revizija in se je ugotovil nered v knjigah.

Knjigovodstvo pogrebnega zavoda sem nato prenesel k centralnemu knjigovodstvu, ki je ugotovilo primanjkljaj okoli 100.000 Din v škodo mestni občini.

Stvar je izročena sodišču. Da ugotovi, kdo izmed dosedanjega pri pogrebnem zavodu zaposlenega uradništva je kriv za primanjkljaj.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Četrtek, 16. maja ob 15. uri »Janko in Metka«. Otroška predstava.

Petek, 17. maja. Zaprto.

Sobota, 18. maja ob 20. uri »Poljska kri«, ab. B. Kuponi. Zadnji krat. Gostovanje g. Neraliča.

Nedelja, 19. maja ob 20. uri »Grofica Marica«. Prvič.

Ponedeljek, 20. maja ob 20. uri »Grof Luksemburški«. Znižane cene. Kuponi.

V zaščito slovenskega značaja Maribora.

Pod krinko pospeševanja tujskega prometa se je v Mariboru zadnje čase mnogo grešilo v korist nemške propagande na ta način, da se je goste v nekaterih lokalih pri prihodu pozdravljalo izključno v nemškem jeziku, vsled česar je značaj slovenskega mesta mnogo trpel, tako da je mesto že dobivalo popolnoma nemško obeležje. Da se dokumentira narodnost mesta in napravi konec nemški propagandi, je policijski komisariat izdal naredbo, po kateri se morajo vsi gosti — bodisi ktere koli narodnosti — pri vstopu v javne lokale pozdraviti samo v državnem jeziku. Šele v slučaju, ako ne obvladajo državnega jezika, se lahko potem z njimi občuje v jeziku, katerega razumejo. Prestopke bodo oblasti najstrožje kaznovale.

Velika kôpa na Pohorju — je dobila snoči belo kapo!

Bili smo prepričani, da bo misija letošnjih ledenih mož v znamenju usmiljene uvidevnosti. Deloma se nismo varali; kajti v dolini nismo imeli vzroka za pritožbo. Pa je prišla vmes mokra Zofka — in je včeraj pobelila Veliko Kôpo, znameniti pohorski vrh s svežim snegom, ki je tudi v mesto poslal svoj ledeni dih.

Nov vozni red na avtobusni progi Maribor—Ptuj.

Z današnjim dnem je stopil na progi Maribor—Ptuj sledeči vozni red v veljavo: Odhod iz Maribora (glavni kolo-dvor) ob 6.45, 13, 17.25 in 21.30 (ta voz čaka na graški vlak), in odhod iz Ptuja ob 6.45, 11.50, 14.10 in 19.40.

Aretacija delavskega zaupnika.

Včeraj opoldne je mariborska policija aretirala znanega delavskega zaupnika Andreja Čanžeka, uslužbenega v delavnici državnih železnic. Aretacija je baje v zvezi s proslavo 1. majnika.

Težka avtomobilska nesreča na Aleksandrovi cesti.

Včeraj okrog ¼4. pop. je postal lastnik znanе živilske stojnice na Aleksandrovi cesti poleg tobačnega paviljona pred veletrgovino Turad — 54 letni Karel Koršič, stanujoč v Vetrinjski ulici žrtev avtomobilske nezgode. — Ko se je nekoliko oddaljil od svoje stojnice, je pridrvel v smeri od frančiškanske cerkve osebni avto št. 105, last g. Friedaua. Medtem, ko se je Koršič izognil ravnokar od nasprotne smeri drvečemu avtu št. 112, last Emila Goriaka, — je prišel po nesreči preblizu avta št. 105, Pri padcu na opolkzkih tleh si je Koršič pretresel možgane. Iz ušes in nosu se je ponesrečencu ulila kri. — Rešilni avto, ki je takoj prispel na kraj nesreče je ponesrečenca odpremil v bolnico. Njegov položaj je zelo resen. — Karel Koršič je bil splošno znana mariborska osebnost.

Težka nesreča radi neprevidne vožnje.

Včeraj popoldne je hlapec Maks Fras iz Sv. Lovrenca na Dravskem polju na Tržaški cesti povozil 4letnega Eriha Kantorja s praznim dvoprežnim vozom. Kakor so izpovedale priče, je nesrečo zakrivila neprevidnost voznika. Voli so nenadoma na vogalu Betnavske ceste in Stritarjeve ulice krenili na desno v trenutku, ko je hotel preko ceste mali Erih, ki se je vračal iz otroškega vrtca. Voli so ga podrli na tla, nakar sta šli preko njega obe levi kolesi. Hlapec, ki je sicer slišal kričanje otroka, se zanj ni zmenil. Mati je odnesla otroka domov, kjer ga je pregledal dr. Marinič in ugotovil, da ima zlomljeno kost v kolku desne noge. Pod koleno je imel otrok tudi močne podplutbe in je krvavel na različnih delih telesa. Z voznikom so težko ranjenega otroka prepeljali v bolnico.

Izpit za vodstvo motornih koles.

Vsi motociklisti se ponovno opozarjajo, da morajo vsi vozači motornih koles (z motorjem 170 cm³ in večje cilindrske vsebine) dokazati z izpitom strokovno usposobljenost za vodstvo takih vozil (šoferski izpit). Od izpita so izvzeti vozači, ki imajo že izpit za vodstvo avtomobilov ali motornih koles s priklopnim vozom; vsi drugi pa morajo opraviti izpit tudi če nimajo prikolice. Glede vlaganja in opreme prošeni za priprave v izpitu za samostojno vodstvo motornih koles dobe kandidati potrebna pojasnila tudi pri sreskih poglavarstvih, na policijskem komisariatu ter pri predsedniku izpraševalne komisije za šoferske izpite v Mariboru, palača velikega županstva I. nadstropje desno, soba št. 33.

Živinski sejem v Mariboru.

Na živinski sejem, ki se je vršil dne 14. t. m. v Mariboru, je bilo prignanih skupno 540 glav živine in sicer: 9 konjev, 15 bikov, 130 volov, 365 krav in 11 telet. Prodanih pa je bilo skupno 325 glav, od teh za izvoz v Avstrijo 18, v Italijo pa 56 komadov. Povprečne cene so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže 9.50—10.25 Din, poldebili 8.50—9, plemenski 8—8.50, biki za klanje 7.25—7.50, klavne krave 7—7.75, plemenske 6—7, za klôbase 5—5.50, molzne 6.50—7.50, breje 6.50—7.50, mlada živina 7.50—9 Din.

Javna tombola

Podmladka Rdečega križa, ki bi se imela vršiti pretečeno nedeljo, se je morala radi neugodnega vremena preložiti na binkoštno nedeljo, 19. t. m. S tem je vsem birmancem dana prilika, da se udeležijo tombole. Oglejte si prekrasne in dragocene dobite pri tvrdki »Weka« na Aleksandrovi cesti! Tablice je dobiti po 2 in pol dinarja v vseh trafikah, v soboto in nedeljo pa na vseh prometnejših trgih in ulicah. Torej v nedeljo ob dveh popoldne vsi na Trg Svobode!

Izzrebane srečke

V V. kolu 17. razreda so zadele naslednje srečke, kupljene pri podružnici »Jutra« in »Večernika«: Po Din 2000 srečka št. 84.553. Po Din 500 srečka št. 20.121, 70.251, 109.722, 20.132, 40.583, 109.740, 70.454, 7.557, 70.266, 109.731, 40.584, 20.077, 115.619, 20.101. U.

Guslarski koncert

ponovi Učumničev trio drevi ob 8. z novim programom v Košičevi restavraciji v Vetrinjski ulici. Snočni je privabil izredno mnogo občinstva. Harmonikar-mojster je deloval precizno; osobito je bilo v skladu njegovo tužno petje, frula, nekaj novega. G. Učumnič je predvajal iz »Majke Jugovičev« z velikim občutkom. Njegov nagovor pri posameznih točkah je bil deležen splošnega odobravanja občinstva. 1119

Brez kričeče reklame

vam nudi okusne birmanske slike po nizkih cenah Foto-ateljé M. Japelj, Gospoška ul. 28.

Pri boleznih ledvic, seči, mehurja in danke

omili naravna »Franc-Joževo« grenčica tudi silne težkoče pri potrebi v zelo kratkem času. Spričevala iz bolnišnic potrjujejo, da je »Franc-Joževo« voda, ker olajša potrebo brez bolečin, zelo priporočljiva za redno uporabo za staro in mlado. — Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah. 2098

Podzemni nebotičnik

NAJGLOBLJI RUDNIK SVETA. — DIMENZIJE JUŽNOAFRIŠKEGA ZLATO-KOPA. — NAPORI RUDARJEV IN NJIH BEDA.

Središče južno-afriških rudokopov, Johannesburg, je bilo pred desetletji selišče skromnih iskalcev zlata, ki so se utaborili v šotorih in kočah iz lesa in pločevine. Do danes se je razvilo v mesto z nad 300.000 prebivalci. Tako nagel je razvoj. Kakor vsa ostala mesta, ima tudi afriško središče rudarstva poleg številnih bogatašev tudi ogromno število siromakov. Čeprav daje zemlja okolice ogromne količine zlata, se je v mestu vendar poleg razkošja naselila tudi beda.

V zlatokopih delo ne počiva niti trenutek. Belci in črnci so zaposleni noč in dan, da z žulji svojih rok nasitijo zlata lačni svet. Johannesburg ima najgloblji rov sveta, takozvani »Turf shaft«, ki sega 6500 stop globoko v zemljo. V njem je zaposlenih nad tri tisoč rudarjev, od katerih je 300 belokožcev. Ostali so domačini. Dvigalo, ki oskrbuje promet v rovu, ima prostora za 60 oseb. Z brzino 2000 stop na minuto drvi ogromna kletka proti vznožju rova, ki je razsvetljen z električnimi žarnicami. Stene so prijetno pobeljene, tako da bivanje v srcu zemlje ni preveč odvratno, čeprav je zrak močno vlažen in hladen. Vendar je postal rov splošen strah rudarjev, kajti njih življenje je zapisano skorajšnji smrti. Podzemna strojarna je velika kakor ogromna cerkev. Dan in noč se poganja masivno kolesje krog svojih osi in črpa vodo iz rogov. V dvaindesetem nadstropju pod zemljo je zadnja postaja dvigala. Tu dobe rudarji acetilenke in nadaljujejo pot po ozkih, temnih hodnikih. Bleda, sklonjena sence se umikajo vozičkom, obloženim z dragoceno rudno, ki jih prevažajo črnci. Iz rogov vodijo stranski rovi, v katerih so vzdani ogromni bazeni, kjer se zbirajo vode, da jih kasneje s črpalkami dvignejo na zemeljsko površino in

preprečijo poplave v rovih. Rudarji morajo biti izredno pazljivi, da ne pridejo z ranami ali brazgotinami v dotiko z vodo, kajti voda v rovih vsebuje strupene kisline, ki lahko postanejo usodne.

Barva podzemskih kamenin je rjava ali rdečkasta, toda plasti, ki vsebujejo žlahtno rudno, se dobro razlikujejo od ostalih kamenin. Zlata v grudah v južno-afriških rovih ni in ga rudarji ne morejo krasti. Iz dvaindesetega nadstropja vodi manjši rov do semintridesetega nadstropja, kjer brenči ogromni električni ventilator, ki hladi strašno razgreti zrak. Od tu je mogoč dostop do najnižje točke rudnika, ki leži 7500 stop pod zemeljsko površino. Dvanajst črncev je zaposlenih v tem rovu, ki ga neprestano poglabljajo. Dela opravljajo popolnoma goli, kajti vročina v tej globini je nezdružna. Sleherna podzemeljska postaja ima telefonsko zvezo s sosednjimi rovi in s centralo pod solncem, kar omogoča hitro reševanje v slučaju nesreč, vendar pa tudi to ne pomeni zanesljivo pomoč. Rudarji v johannesburških peklenjskih rovih niso izpostavljeni samo nesrečam, temveč v prvi vrsti pljučni jetiki, ki neprizanesljivo kosi med njimi. Pljučna jetika je posledica pomanjkanja svežega zraka, radi česar morajo pljuča opešati in oslabeti. Kljub temu se najdejo še vedno ljudje, ki iščejo v tej grobnici dela in se celo potegujejo zanj. Ne v pohlepu po zlatu, kajti njih zaslužek so samo skromne mezde, temveč v želji po življenju, po eksistenci, ki si jo ubijajo s slehernim ropotom dvigala, ki jih spušča vsakega dne v globlino zavratne matere zemlje. Zlatokopi osrečujejo le malokoga. Dokaz sta pomanjkanje in beda revnejšega prebivalstva, ki ga ni malo.

Prokletstvo egipčanskih faraonov

Egipčanska mistika je že davno pokopana. Le v Ameriki in na Angleškem še srečujemo sekto, ki skušajo po linijah piramid reševati zagonetke preteklosti, ugibati tajnosti sodobnosti in napovedovati skrivnosti bodočnosti. Sicer pa je raziskovanje antične kulture nilskih pokrajin izključno zadeva modernih egiptologov.

Radi točnosti moramo vendar priznati izjemo, Thnathisa Boktorja, ki zatrjuje, da je edini pravi potomec slavnih faraonov in direktni potomec Tutankamona. Boktor je bil edini, ki je branil Carnarvonu raziskovanje v dolini smrti. Svaril ga je pred nevarnostmi, ki mu pretijo radi razkopavanj svetih grobov in mu celo pretel, da bo zahteval sodnijski postopek proti skruniteljem grobišč. Pol Egipta je spravil s svojo gonjo na noge.

Po dolgi letih molčanja se je zopet oglašil v časopisu. Pod naslovom »Kaj pravijo naši egiptologi h temu?« je objavil v uglednem časopisu, ki izhaja v Kairu, članek, v katerem iznaša izredno zanimiva odkritja, ki imajo seveda popolnoma mistično podlago:

»Zavarujte, o bratje, svojo deželo pred strašnim prokletstvom svete Nefretete. Sedaj se mnogo govori o vrnitvi njenih ostankov iz nemške dežele, kamor so jih svoječasno zavlekli iz domovine svojih očetov. Bratje, varujte se! Iz papirusov, ki so mi jih razkrili duhovi davnine, je jasno razvidno, da mora glava Nefretete, ki so jo iz mraka grobnice iznesli na solčno svetlobo, prinesiti zemlji, ki jo je izpostavila zlatim žarkom boga Ra, nesrečo in zlo. Vojna, revolucija, inflacija in reparacije so se znesle nad Nemčijo, ker je izzvala zakletv prokletstva svete matere. Zato, bratje, naj bi nam uspelo, da nam dragoceno glavo zopet vrnejo, da jo ponesemo nazaj v tišino senc, kjer naj počiva vso večnost. Storite to zavoljo miru, v znamenju sreče, ki naj zavlađa v naši sveti deželi. Tako je pisano v dvoranah božjega templja Edfu...«

Dan kasneje je isti časopis objavil odgovor na Boktorjev članek, ki ga je napisal odlični egipčanski zgodovinar. »Ker je malo verjetno, da bi Nemčija vrnila glavo Nefretete, katero si je s tež-

vo in pošteno nabavila, ima polemika, ki ste jo včeraj načeli, malo smisla.«

Mitološki mistiki so torej celo v Egiptu samem tla popolnoma izpodbita in ni izglede, da bi apeli zadnjega potomca faraonov imeli kak uspeh.

Zanimiva razsodba

V Parizu je vzbudil te dni neki proces splošno pozornost. Slikar de Vigny je kartal s svojim prijateljem Balgognom. Ko je slikar že izgubil ves svoj denar, je predlagal svojemu tovarišu, da igra za 10.000 frankov. Ako izgubi on, potem mu izroči oziroma prepusti svojo prijateljico, v katero je bil, kar je on dobro vedel, njegov prijatelj zaljubljen. Slikar je izgubil, vendar pa ni hotel držati besede in tudi ni izročil prijateljice svojemu tovarišu. Balgogne je vložil nato tožbo, seveda ne radi prijateljice, temveč radi tega, ker mu de Vigny ni hotel izplačati 10.000 frankov. Sodišče pa je slikarja oprostilo vsake krivde z motivacijo, da slikar sploh nikdar ni mislil na to, da bi svojemu tovarišu izplačal 10.000 frankov, ampak je bil prepričan, da bo ravno od njega dobil to vsoto. Vsekakor pa se ta vsota ne da izpremeniti v prijateljico.

Čudno maščevanje zapuščene žene

Ženski listi poročajo o nenavadni osveti zapuščene žene nekega tamkajšnjega trgovca. Ko je zvedela, da pričakuje druga žena njenega bivšega moža radosten dogodek, ji je ločena žena poslala šopek krasnih krizantem, med katere je položila strupeno kačo. Sreča, da je bila takrat strahovita zima. Ko je namreč druga žena odprla paket s šopkom krizan tem, je bila kača med cvetjem že mrtva, ker je zmrznila. Kljub temu pa je dobila žena pretresenje živcev, kar je z ozirom na njeno stanje zelo nevarno. Policija je prvo trgovčovo ženo takoj izročila sodišču in bo seveda strogo kaznovana.

Olajševalna okolnost.

Branitelj: »Obtoženec sicer priznava, da je poročil dve ženi, toda kljub temu prosim za milo kazen. Pomislite vendar, siromak ima kar dve tašči!«

Iz sokolskega društva v Mariboru

ZIVAHNO GIBANJE. — PREDNJAŠKI TEČAJ. — NA LETNEM TELOVADIŠČU. — STIKI Z VOJAŠTVOM. — ZLETI IN NASTOPI. — TABORENJE O BINKOŠTNIH NA POHORJU.

Malo se sliši iz našega društva v javnosti, a sokolsko načelo je, da se malo govori, a tem več vztrajno in tiho dela. Letos vlada v naših vrstah prav živahno sokolsko življenje. Odkar je ponehal pritisk z gotove strani, ki se je žal pri mladini precej močno čutil, je število pri vseh oddelkih, od najmanjše dece do starejših članov močno naraslo; do 100 dece mora obvladati vadiitelj, vadiiteljica v enem oddelku. Že od srede marca se vrši ob nedeljah in praznikih prednjaški tečaj, katerega obiskuje do 60 pripravnikov in pripravnic, ki z veseljem sledijo predavanjem tehnične in idejne vsebine. Tako skrbno društvo sebi in drugim za dober vadiiteljski naraščaj, ki je prvi pogoj napredka. Komaj je izginil sneg, je že zavladalo živahno vrvenje na prostornem letnem telovadišču. Najmanjši se igrajo v pesku, glavna zabava pa je za deco nova visoka gugalnica, ki je vedno v obratu. Večji igrajo žogo, tekajo in skačejo, vsi pa se pridno solnčijo na zdravem pomladanskem solncu. Od 15. t. m. se preseli tudi redna telovadba vseh oddelkov na letno telovadišče. Navezali smo po prizadevanju nekaterih častnikov Sokolov znova stike z vojaštvom; kar 3 bataljoni se hočejo seznaniti s sokolskim delom in mu posvetiti en popoldan v tednu pod vodstvom izkušenih sokolskih vadiiteljev. Vsi želimo njihovemu trudu kar največ uspeha, in upamo, da ga bomo videli na našem letnem nastopu, ki je določen za Petrovo, 29. junija. Dasi

nas je presenetilo, da se zaključni šolsko leto baje že z 8. junijem, kar nam vzame mnogo naraščaja in dece, upamo, da bo nastop na višku. Zato jamčijo naši izbrani telovadci, ki pod vodstvom neutrudnega br. Primožiča tako napredujejo, da bo gotovo v prihodnji mednarodni vrsti Maribor častno zastopan. Za društveni nastop 29. VI. 1929 vežba br. Primožič z deveterico najboljših telovadcev Murnikovo »Jugoslovensko epopejo«, s katero je tekmovala naša vrsta na olimpijadi v Amsterdamu. Pred nami so še drugi nastopi, 2. junija v Studencih, 9. junija župni zlet in tekme naraščaja v Varaždinu, tekme v podbijanju, župne tekme članov in članic 29. junija v Mariboru. Tudi na velike sokolske slavnosti v Poznanj in Plzen gre nekaj bratov in sester. —

Za binkošne praznike, 18., 19. in 20. t. m., pa priredimo dvodnevno taborenje na Pohorju pri Ruški koči. Telovadci in telovadke in obojni naraščaj se ga udeležijo v velikem številu, vabljeni pa so bratsko tudi vsi ostali člani in članice. Za to ekspedicijo se vršijo že mrzlične priprave, da bo vse v redu, kuhinja, »zanimanje« in zabava. Prehrana bo deloma skupna za majhen prispevek, s seboj naj prinese vsak skodelico. Taborimo čez dan v bližini Ruške koče, prenočujemo v koči. Odhod v 3 skupinah, prvo v soboto 18. V. ob 14., druga ob 19., tretja v nedeljo zjutraj. Zbirališče na letnem telovadišču. — Na veselo svidenje na zelenem Pohorju! Zdravo!

Oprezni samomorilec

Polijski komisar na trgu St. Sulpicija v Parizu je nedavno prejel pismo, ki je bilo odposlano ekspresno. Vsebina pisma pa je bila sledeča: »Življenje je tako gnusno za mene ubogo paro. Vse mi že preseda, radi česar sem se odločil, da se obesim pod mostom de la Concorde. Ernest Mialou.«

Komisar pa je bil dober mož. Začudil se je, ker je obupanec označil svojo smrt, oziroma svoj samomor, kot nujno in ekspresno zadevo, čeprav bi bilo bolj logično, da se je poslovil od tega sveta brez predhodne prijave. Vendar je telefoniral bližnji stražniki, naj se zanimajo za obešenjaka, češ, mogoče ga zalotite še ob pravem trenutku. Bilo je že okrog devetih, ko je vladala v mestu že trda tema in se pod mogočnimi oboki ni razločilo nobenih senc. Kljub temu sta se dva stražnika takoj odpravila k usodnemu mostu. Na stopnišču, ki vodi k obali Seine, sta z začudenjem ugotavljala nesmiselnost samomorilčeve ideje, kajti mnogo enostavnejši se jima je zdel samomor v valovih kalne vode, kakor pa na vrvi pod mostom. »Kako ga naj vendar najdeva v tej temi?« — je vprašal stražnik št. 629 tovariša 823. »Saj je vendar kakor v rogu in koleno sem si tudi že natolkel. Na tak način nadlegovati oblasti se mi pač zdi nesramno. Ako se ni zgodil čudež, potem moža itak ne moremo več rešiti.«

V naslednjem trenutku pa se je stražnik 823 zdrznil in pokazal v mrak. Iz teme je odsevala skromna svetloba, kakor na kažipotu. Ko sta se stražnika približala lučki, sta opazila, da visi raz ogrodka mostu truplo, ki je še otepalo z nogami. Na prsih je imel obešenjak pritrjeno električno svetiljko, ki je s skromno svetlobo razsvetljevala tragično situacijo. Ko pa je stražnik 629 odrezal vrv, je Ernest Mialou spregovoril s hropečim glasom: »Pustite me, mrtev sem!« Moža postavbe pa ga nista pustila umreti, temveč sta ga obudila k življenju po znani in priznani prvovrstni policijski metodi — po podplatih.

»Policija ne pozna šale«, je dejal stražnik 823, »ako si hoče pošten človek vzeti življenje, potem gre v smrt tudi na pošten način.« Stražnik 629, ki je bolj filozofsko razpoložen, pa je pomiril tovariša s pripombo: »Ako bi bili vsi samomorilci tako previdni, bi se lahko preprečilo mnogo nesreč.« — In policija bi imela manj dela.

Ferdinand Dobrotljivi

Pred tremi leti so Čehi »slavili« 90. obletnico kronanja zadnjega češkega kralja-Habsburžana Ferdinanda V. ali cesarja Ferdinanda I. Priimek »Dobrotljivi« se ga je prejel, ker se ni moglo reči »Prismuknjeni«. Ob tej obletnici so se Čehi v svojih listih z dobrodušnim humorjem spominjali zadnjega nosilca kromne sv. Vavla, ki je ljubil Prago in na ponosnih Hradčanih godrnjal, ko je Avstrija zgubljala pokrajino za pokrajino: »In zato, da lahko toliko zgubimo, sem se moral odpovedati prestolu? To bi bil jaz tudi znal!« — Pa tudi Dunajčanom je bil za časa vladanja revček na prestolu kaj všeč in mnogo anekdot se danes kroži o njem, o katerem so se pivska omizja izražala: »Der arme Nandl ist ein Trottel.« Nekaj anekdot je nanižal v svojem delu »Franz Josef I.« (Amatheo-Verlag) ameriški publicist Eugene Bagger, ki je dolga leta po dunajskih arhivih zbiral gradivo za to delo. — Cesarja in kralja najljubša zabava je bila če se je mogel zmuzniti z dvora — v maršalski uniformi in z dežnikom pod pazduho — ter se kot ljudomili vladar pomešati med ljudstvo ali pa se po drevoledih poigrati z deco, dokler ga ni kak dvorjan splasil in ga zopet srečno spravil v dvorec. Na takem izprehodu ga nekega dne ustavi berač z besedami: »Ubog gluhonemi prosi za malo podporo!« Cesar mu takoj podari tolar z besedami: »Revček, revček, gluhonem, hm, to je pa res hudo!« Prefrigani berač, ki mu še ni bilo dovolj, pa nadaljuje: »Da, da, veličanstvo, hudo je hudo, pa slep sem tudi!« Veličanstvo nato: »O jej, o jej, to je pa še hujše!« — in mu podari še en tolar! — Knežja obitelj Lobkovicjev je dala Avstriji celo vrsto generalov, diplomatov in dvorjanov, kar jih je cesar poznal, samih starih zastavnih gospodov. Nekega dne pa se pride cesarju predstaviti mlajši član velike družine Lobkovicjev. Cesar ga gleda, zmajuje z glavo, ponovno vpraša, če ni morda slabo razumel in ko mu mladi Lobkovic ponovno pove svoje ime, zamrmra cesar v dvomih: »Tako še mlad, pa že Lobkovic! Čudno, čudno, zares čudno.«

Težka izbira.

Gost: »Natakarica, hej, pečenka je vendar napol surova. Pokličite mi gospodarja!«
Natakarica: »Vam ne svetujem, kajti gospod je popolna surovina!«

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgodevinski roman iz starih Benetk 79

Razmišljaj je, brez besede, brez mrmranja. Kajti že dolgo je imel Bembo dobro navado, da je govoril čim najmanj, posebno, kadar je bil sam. Vedel je, da skoro vsak samogovor izda kako skrivnost. Človek govori, misleč, da ga živ krst ne bo slišal, pa se najde uho, ki pobere vzklik ali besedo, ki je ušla neopreznim ustom. In ena sama beseda je — kakor ena sama vrstica pisanja — pogostoma dovolj, da spravi človeka na vislice, četudi je nedolžen.

Bembo pa se nikakor ni smatral za nedolžnega. Govoril torej ni; in ta navada, stiskati ustnice, kakor da bi jih požiral in vlekel vase, je dala njegovemu obrazu naposled tisto posebno krinko, ki je navadna pri hinavcih in pri jezuitih posebej.

Toda, četudi je govoril malo, ali pa sploh ne, mislil je mnogo.

In tisti hip si je mislil to-le:

»Tega človeka moram spraviti s sveta.«

»Ta človek« je bil neznanec, ki mu je hotel izročiti Bianco in mu izkazati potemtakem neizmerno uslugo.

»Avantura je nezaslišana,« je premišljal Bembo.

»Očividno je ta človek natančno poučen o mojem početju in dejanju; to je preveč! ... Kdo je? ... Od kod prihaja? ... Kaj hoče? ... Zakaj mi hoče izročiti Bianco? Da, to pred vsem, to moram vedeti ...

Da, mož se zdi še mlad; torej je nemara zaljubljen — čustveno zaljubljen, kajti strasti, kakršna je moja, se ne omejujejo po starosti ...

Bembo se je za trenotek prekinil.

Misel včasih zastaja, kakor zastaja beseda.

Človek si mora oddahnuti in preudariti, kakor preudarja med razgovorom.

Par minut je z zanimanjem gledal dvoje ljudi, po vsem videzu beračev, ki sta spala na ulici ob vogelnem kamnu, tako, da jih je mogel videti s svojega okna.

Nato je nadaljeval sam pri sebi:

»Da, res lahko tira kaka ljubezen ... Toda koga

naj bi ljubil? ... Bianco! ... Morda ga je zavrnila, on pa se hoče zdaj maščevati? Ne! Imperijo? Mogoče. A vendar — ne.

Ta človek ima okamenel obraz, ki izključuje vsako možnost tako enostavnih čustev. Za to krinko se skrivajo komplicirane reči. Kakšne? Sam ne vem; in on ve, kaj jaz mislim. Vsaj moja strast do Bianke pozna, če ne drugega. Torej se je dolgo in resno ukvarjal z menoj. S kakim namenom?

Zopet so mu misli zastale.

Bembo se je bil vrnil v bližino okna: obadva berača sta bila še vedno na svojem mestu, kakor da se čutita srečna v poljubu vzhajajočega solnca; z zavistjo se je spomnil kardinal, da on še nikdar ni imel tako mirnega spanja.

»V svojem življenju,« je nadaljeval, obnavlja svoje izprehod po sobi, »sem strl marsikatero človeško eksistenco. Kadar sanja človek o tem, o čemer sem sanjal jaz, in hodi svojo pot proti moči in oblasti, mora najprej iztrebiti iz svojega srca vsakatero čustvo pravičnosti in iztrgati iz njega tisti plevel, ki mu pravi sočutje. Jaz sem močan; nikdar nisem poznal niti pravičnosti, niti sočutja. Če pa tareš in drobiš ljudi, ki jih najdeš na svoji poti, jih moraš zdrobiti popolnoma. Ali sem torej nemara po slučaju pustil za seboj kakega sovražnika, ki zdaj ...

Prekinil se je, prekrižal roke in v dolgem premišljevanju premotril svoje življenje. Končal je s temle zaključkom:

»Potrebno je, da spravim tega človeka s sveta. Izkoristimo ga najprej. In potem ga ubijmo. Sredstvo se že najde ... Nocoj mi torej izroči Bianco. In za to mu moram biti zelo hvaležen. Da mu dokazem to hvaležnost, in da se mu zahvalim z vso iskrenostjo, ki jo zasluži takšna usluga, ga poprosim na obed, k sebi na dom, v to svojo škofovsko palačo. Da pride o tem ni dvoma. Toda — ali bo hotel obedovati pri moji mizi? Ali bo hotel jesti in piti? Da, če ga navdam za en dan, za eno uro, z zadostnim zaupanjem. In to je moja stvar. Da, prišel bo in sedel za mizo ... Ostalo pojde samo od sebe. To je najboljšje in najudobnejše sredstvo.«

Potolažen in skoraj da že gotov, da se odkriža neznanca s tem, da ga zastrupi, se je Bembo zdaj izročil mogočni radosti, ki je obstojala v tem, da si je v svoji domišljiji že naprej slikal ugrabljenje Bianke in utešene svoje strasti.

Nato je snoval novi način življenja, ki ga je trebalo urediti.

Veselo je bobonal po šipi na oknu; tista dva berača se še vedno nista bila premaknila s svojih mest. Samo spala nista več. Zavživala sta reven zajutrek, obračaje hrbet škofovski palači.

Bembo se je le mimogrede zmenil za ta dva človeka.

Poklical je svojega intendanta ter mu ukazal pripraviti stanovanje za neko osebo, ki pride za nekaj dni k njemu; dodal je:

»Ta oseba je ženska.«

Intendant ga je razumel po očeh, za kaj gre. Ta intendant je bil več in boljši od navadnega intendanta. Bil je čudovito dresiran, bral je svojem gospodaru besedo iz ust, in jo izvrševal v slepi pokorščini.

»Gledal boš,« je povzel Bembo, »da mi v kratkem najdeš hišo v dobri legi, to se pravi, osamljeno in takšno, da jo bo lahko zastražiti in nadzorovati. Tam se boš nastanil.«

»Dobro, prevzvišeni; že vem, čes vam je treba.«

Intendant je odšel; vedel je dovolj ...

Uro kasneje — mesto je bilo že na nogah — se je dal Bembo preobleči v obleko, kakršno je navadno nosil v javnosti, to je, v abatski plašč, ki je pokrival škofovske insignije; na glavo pa je dal rdeči škofovski baret.

Sedel je v nosilnico ter se dal odnesti k Aretinu.

Ta je sedel za majhno mizo iz belega lesa in brez najmanjšega okraska, v majhni, slabo opremljeni sobi, ki jo je imenoval svojo delavnico, ter pisal.

»Ali vidiš kako si služim kruh?« je zaklical, ko je ugledal Bembo.

»Kaj pišeš?«

»Pravljico za kralja francoskega.«

»Koliko se nadejaš dobiti zanjo?«

(Nadaljevanje sledi).

Mali oglasi, klečljiv pooblaščen in sejalne namene oblikovani; vsaka beseda 30 p, najmanjši znesek 10 p.

Mali oglasi

Zanima, dopisovanje in oglaševanje ali reklamiranje; vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek 10 p.

Gospodične,

izvežbane v ažuriranju in vezenju sprejme Olga Rupnik, atelje za perilo, Maribor, Slovenska ul. 20. 1084

Sobo- in črkoškanje

izvršuje po ceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ul. 2. 2231

Skatle

v vsaki velikosti in kakovosti izdeluje najbolje, najhitreje in najceneje Foto-Kompanija, Maribor, Gregorčičeva ul. št. 12. 1086

Fotografiram vse.

Domači, industrijski in sportni posnetki. Nove prenosljive svetilne naprave. Najmodernejši aparati. Foto-atelje zopet odprt. Cene solidne. Fotomayer, Gosposka 39. 463

Filtro,

poceni in dobro popravlja čevlje vseh vrst samo Brzopodplata, Maribor, Tattenbachova 14. 778

Uničevanje sten s plinom,

prahozer, s postrežbo ali brez. Čistilnica »Diverzon«, Cankarjeva ul. 14. Telefon 401. 1055

Za svojega birmanca kupite dobro uro samo pri strokovnjaku M. Jiger-lev sin urar Gosposka ul. 15. Dobite tudi na obroke.

Velika zaloga kuhinjske posode,

hišne in kuhinjske potrebščine vseh vrst. Vsaki gospodinjki znana prvovrstna emajlirana posoda znamke »Herkules« iz tovarne Sphinx. Ia. aluminijevo in litoželezno postekleno posodo. Nadalje mline za meso, orehe, kavu, mak in poper. Tehnice za kuhanje in meroprelzke za trgovce z uteži. Rlbeže ravne, okrogle, polokrogle in oglate. Lopatice za oglje, pepel in smeti. Sita, deske za testo in valjarje. Likalnice. Razne oblike za vsakovrstno pecivo. Kutije za specerijo in dišave. Kotličke in šibe za sneg.

Kotličke za polento iz kotlovine. Solnike, mlečne vrčke, cedila za juho, čaj, testo in salato. Vedrice, umivalnike in vrče. Nočne posode, Stiskalnice za ocvirke in krompir. Samovare »Phobus« in druge vrste. Škafje okrogle in ovalne. Lonce za kuhanje perila in perilnice. Jedilno orodje vseh vrst. Jedilne servise iz porcelana. Krožnike iz porcelana in kamenine. Umivalne garniture in vse vrste steklene robe. Potne pletene košare in cekarje. Postrežba točna in solidna! Cene konkurenčne! Albert Vicel, Maribor, Glavni trg št. 5. 334

Spominjajte se CMD!

F. BINDER

Maribor, Orožnova 6

Izdelovanje in graviranje vsakovrstnih zlatih in srebrnih okraskov. Predelovanje in popravila starih okraskov. 1102

I^a špargelj

vsake količine, dnevno sveže rezan, najceneje pri

Ferdo Greiner Maribor, Gosposka ul. 2

Kralj Debeluh in sinko Debelinko

LEPA PRAVLJICA ZA MLADINO, KI JO DOBITE

V UPRAVI „VEČERNIKA“ MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 13

Spomnite se CMD!

Guslarski koncert

ponovi danes v četrtek, dne 16. tm. ob 20. uri diplomirani guslar Jevren Ušćumnič, z novim programom, v Kosičevi restavraciji v Vetrinjski ulici.

KRAVATE

I. Babič - Maribor - Gosposka ulica 24

iz najboljših svetovnoznanih tovarn po brezkonkurenčnih cenah, vsakovrstnih vzorcev. Vsakovrstno perilo po tvorniških cenah. Ovratnike, prvovrstna izdelava v vseh oblikah. Nogavice, naramnice ter vse moške modne potrebščine dobite po najnižjih cenah le v specialni trgovini za moško modo